

Coolia 24(2), april 1981

EEN NIEUWE VINDPLAATS IN NEDERLAND VAN DE OLIEBOLTRUFFEL, *HYDNOTRIA MICHAELIS*

G.A. DE VRIES, *Chopinlaan 1, 3741 HE Baarn*

SUMMARY

Hydnотria michaelis (Fischer) Soehner is recorded from a fourth locality in the Netherlands.

Medio oktober vonden G.H. Jonker en mevr.M.C.W. Jonker-van Boven een vijftal 6-8 cm grote exemplaren van de zeldzame Olieboltruffel. De truffels groeiden in een sparrebos in de Boekelerhof bij Boekelo. Vier vruchtlichamen bevonden zich geheel of gedeeltelijk verborgen in de met veel konijnekeutels bedekte, uit naalden bestaande strooisellaag; het vijfde lag er, vermoedelijk opgewoeld door een of ander knaagdier, los boven op. Samen met deze vierde vondst wordt de lijst van de in Nederland bekende vindplaatsen nu als volgt:

1. Drente: Diever, mei 1969, onder *Picea abies*.
2. Noord Holland: Hilversum, maart-mei 1973, onder *Pseudotsuga menziesii*
3. Gelderland: Putten, oktober 1974, onder *Pseudotsuga menziesii*.
4. Overijssel: Boekelo, oktober 1980, onder *Picea abies*.

De Olieboltruffel is een typische naaldhoutsoort, die onder de volgende bomen is gevonden: *Picea abies*, *Picea engelmannii*, *Pinus aristata*, *Pinus contorta*, *Pinus sylvestris* en *Pseudotsuga menziesii*. Met *Pinus contorta* vormt hij volgens Fogel & Trappe (1976) een ectomycorrhiza.

De fruktifikatietijd kan volgens Soehner (1942) al in maart beginnen. De meeste vondsten zijn gedaan in de maanden mei en juni. Toch werd deze soort verscheidene malen ook later in het jaar nog gevonden, zelfs tot in december toe. Zijn verspreidingsgebied beslaat Canada, de Verenigde Staten van Noord-Amerika en Europa tot in Rusland. In Azië werden voor zover kon worden nagegaan geen vondsten gedaan. Men kan hem vinden vanaf zeeniveau tot op een hoogte van 2800-3400 m.

Een kenmerk dat ik nog niet eerder vermeldde en dat, hoewel het negatief is, toch van systematisch belang is, is het niet-amyloid zijn van de asci. Voor de overige kenmerken moge verwezen worden naar mijn artikelen (de Vries, 1971, 1975).

Over de lotgevallen van de Olieboltruffel is het volgende op te merken. In 1971 werd hij in de Fungi van Nederland III, Hypogaea, nog als *Gyrocaterina ploettneriana* Henn. besproken. In 1975 werd hij naar aanleiding van de

ontdekking van de derde Nederlandse vindplaats als *Hydnortia ploettneriana* (Henn.) Hawker uitvoerig behandeld en vergeleken met *Geoporella michaelis* (Fischer) Soehner. Gewezen werd toen op de mogelijkheid dat *Geoporella* Soehner misschien wel met *Hydnortia* Berk. & Br. verenigd zou moeten worden en dat *Hydnortia ploettneriana* en *Geoporella michaelis* wellicht identiek waren. Trappe (1975) heeft inmiddels *Hydnortia ploettneriana* tot synoniem gemaakt van de oorspronkelijk als *Geopora michaelis* Fischer beschreven, nu door hem als *Hydnortia michaelis* (Fischer) Trappe vermelde soort.

In het door hem opgegeven lijstje van synoniemen komen de volgende namen voor: *Geopora michaelis* Fischer, 1898; *Hydnortriopsis michaelis* (Fischer) Soehner, 1942; *Geoporella michaelis* (Fischer) Soehner, 1951; *Gyrocratera ploettneriana* Hennings, 1899; *Hydnortia ploettneriana* (Henn.) Hawker, 1974; *Gyrocratera ploettneriana* var. *sabuletorum* Ramsbottom in Fischer, 1927; *Hydnortia dysodes* Kirschstein, 1941; *Hydnortia yukonensis* Gilkey, 1947;

LITERATUUR

- Fogel, P. & Trappe, J.M. (1976). Additions to the hypogeous mycoflora of Colorado. I. Ascomycetes. *Mycotaxon* 4: 211-217.
- Soehner, E. (1942). Tuberaceen-Studien. *Notizbl. Bot. Gart. u. Mus. Berlin-Dahlem* 15, 5: 762-782.
- Trappe, J.M. (1975). Generic synonyms in the Tuberales. *Mycotaxon* 2: 109-122.
- Trappe, J.M. (1979). The orders, families and genera of hypogeous Ascomycotina (Truffles and their relatives). *Mycotaxon* 9: 297-340.
- Vries, G.A. de (1971). De Fungi van Nederland III. Hypogaea. Truffels en Schijntruffels. *Wetensch. Mededel.* 88: 1-64.
- Vries, G.A. de (1975). Het voorkomen van *Hydnortia* (*Gyrocratera*) *ploettneriana* in Nederland met taksonomisch commentaar. *Coolia* 18, 1: 15-19.

OVER TRAMETES VERSICOLOR

J.GEESINK, *Molenstraat 27, 6914 AC Herwen*

SUMMARY

A finding of *Trametes versicolor* from den Helder (Holland) is shortly described.

Mijn zoon Henk kwam 1 december 1975, toen nog 12 jaar oud, thuis met de mededeling, dat hij een hem onbekende polypoor op een levende boom had gezien en hij vond het noodzakelijk, dat ik me er mee zou bemoeien. Het ding bleek ook mij onbekend te zijn. De fungus groeide aan de voet van een levende Sierlijsterbes (*Sorbus aria*) in een laan in Den Helder, was 12 cm breed, 8 cm hoog en 4 cm dik. Het geheel bestond uit een grillig gevormde massa, waaraan enige konsoleachtige hoeden met ronde rand waren te herkennen. De consistentie was zeer stevig, kurkachtig. Het oppervlak van de hoeden was fluwelig glanzend met enkele donkerbruine en lichter gekleurde concentrische zônes. Aan de onderzijde bevonden zich poriën, vuilwit van kleur, 3-5 per mm en slechts een ½ mm lang. Het trama was in verse toestand bleek-grijs en gedroogd roomkleurig (fig. 1a).

Sporen waren er niet te vinden noch cystiden of andere steriele cellen in het hymenium. De generatieve hyfen hadden gespen. De hoedhuid bestond uit stomp eindigende evenwijdige, rechtopstaande hyfen met geel-bruine korrels en waren vaak omgeven met een bruine slijm massa aan de toppen. De hyfenstructuur was trimitisch, wat, gezien de stevigheid van het vruchtlichaam, te verwachten was.

Al deze kenmerken wijzen erop, dat we met een *Trametes*-soort te maken hebben en de enige met zo'n fluwelig gezôneerd oppervlak is *Trametes versicolor* (L. ex Fr.) Pilat. Zie de determineersleutels van zeer bekende auteurs als Bourdot & Galzin 1927: 559, Donk 1933: 180, Bondartsev 1953: 479, Kreisel 1961: 159, Jahn 1963: 26, Domański 1973: 223 en Ryvarden 1978: 423. Slechts een Elfenbank? Je spartelt dan nog even tegen want hij groeit toch op levend hout en hij heeft toch een heel ander uiterlijk? Voor de zekerheid maar naar dr. Jahn gestuurd. Het was, bleek uit zijn antwoord, inderdaad *T. versicolor* maar dan zoals hij dat noemt, de "gestauchte" vorm. Terzijde: volgens Kramers' Duits Woordenboek betekent "stauchen" duwen, drukken, persen. Het Nederlands woord stuiken lijkt het meest op stauchen en moet er m.i. verwant aan zijn. Eén van de vele betekenissen van stuiken is "metaal zodanig bekloppen, dat het door samendruk-

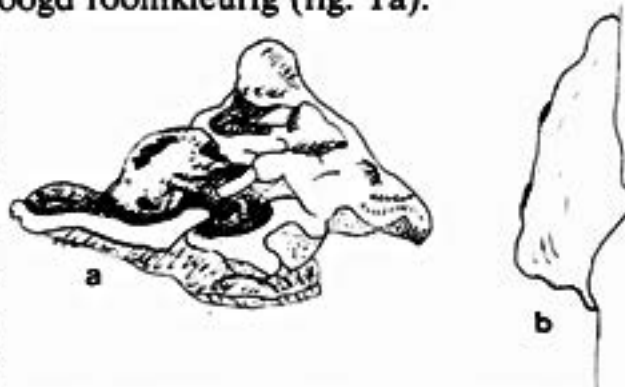

Fig. 1. *Trametes versicolor*; a. vooraanzicht, b. in doorsnede.